

เช่น – ทูบหรือตีอย่างแรง

คัมคง – ยังไม่ทราบความหมาย

สาคเรศ – แม่น้ำ, ทะเล

“โคลงไสยราชากระบี่” มีลักษณะรูปลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส วาดลวดลายคล้ายกลีบบัว ภาพกลโคลงมีลักษณะสมมาตร เท่ากัน แล้วใส่คำโคลงในช่องว่างแต่ละช่อง มีรูปแบบการถอนโคลงที่เป็นระบบ โดยเริ่มจาก

หมายเลข 1 คำว่า “หนู” ไล่คำไปตามลูกศรสีแดง

หมายเลข 2 เริ่มทางด้านล่าง คำว่า “ทำศึก” ไล่คำตามลูกศรสีเขียว

หมายเลข 3 เริ่มจากมุมขวาบน คำว่า “คำแหง” ไล่คำตามลูกศรทะแยงมุมสีฟ้า

หมายเลข 4 เริ่มจากมุมซ้ายบน คำว่า “ถวายพระ” ไล่ตามลูกศรทะแยงมุมสีเหลือง

ดร.นิยะดา เหล่าสุนทร ได้ถอนโคลงนี้ไว้ในหนังสือเทพยกรวีที่ถูกลืม โดยมีชื่อโคลงว่า “สายราชากระบี่” ผู้เขียนได้ใช้การถอนโคลงสายราชากระบี่ของ อ.นิยะดา มาเป็นแนวทางในการถอนโคลง “ไสยราชากระบี่” จากการเปรียบเทียบคำโคลงในภาพพบว่า โคลงทั้งสองใช้คำโคลงเดียวกัน แต่ผู้เขียนได้ถอนโคลงแตกต่างไปจาก อ.นิยะดา จึงขอแนะนำเสนอโคลงที่ อ.นิยะดา ถอนไว้ในหนังสือเทพยกรวีที่ถูกลืม มาเปรียบเทียบ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป

สายราชากระบี่

หนูมานทหารท่าน้าว	ฤทธิรงค์
ทำศึกกับพระหริพงศ์	แทบม้วย
ถวายพระอำมรงค์	อัคเรศ
เข็นข้ามคงคาด้วย	เสร็จแล้วเผาเมือง

เนื้อหาในโคลงกล่าวถึง “หนูมาน” ทหารเอกของพระราม ในเรื่องรามเกียรติ์ ตอน “หนูมานถวายแหวน” ครั้งนั้นพระรามทรงคิดถึงนางสีดา ไม่ทราบว่า จะเป็นตายร้ายดีอย่างไร จึงส่งขุนกระบี่ หนูมาน พร้อมทั้งองคตและชมพูพาน นำกองทัพวานรไปยังกรุงลงกา เพื่อนำแหวนและผ้าสไบไปให้นางสีดา เป็นสัญญาณว่าพระองค์กำลังนำทัพไปช่วยนางสีดาจากพระยาอภัยทศกัณฑ์ ซึ่งเมื่อหนูมานไปถึงกรุงลงกาพบว่านางสีดากำลังจะผูกคอตายเพราะน้อยใจที่พระรามยังไม่มาช่วยสักที หนูมานได้ช่วยนางสีดาเอาไว้พร้อมทั้งถวายพระอำมรงค์และผ้าสไบที่พระรามพระราชทานมาให้ เพื่อเป็นหลักประกันว่ากำลังเดินทางมาช่วย หนูมานได้เสนอว่าให้กลับไปพบพระรามไปพร้อมกับตน แต่นางสีดาก็ปฏิเสธเกรงว่าจะไม่งามจะเป็น “ยักษิพามา ลิงพาไป”

เมื่อพูดจาว่าความสำเร็จ ขณะที่กำลังจะกลับหนูมานเกิดศึกคะนองจึงสำแดงฤทธิ์เดชไล่ฆ่าไพร่พลยักษ์ในกรุงลงกา ทำลายปราสาทราชวัง ยักษ์ชาติเข้ามาต่อตีก็ม้วยมรณ์ จนต้องถึงมือของ “อินทรีชิต” ลูกชายหัวแก้วหัวแหวนของทศกัณฑ์ ใช้ศรนาคราศยิงไปรัดมัดตัวหนูมาน หนูมานเองก็แสร้งทำเป็นยอมให้จับแต่โดยดีเพื่อจะดูว่าอินทรีชิตจะอย่างไรต่อไป อินทรีชิตนำหนูมานมาเฝ้าทศกัณฑ์ พญายักษ์จึงสั่งให้เผาหนูมานทั้งเป็น(เรื่องเผาตัวนี้ หนูมานเสนอเอง แต่ทศกัณฑ์ไม่ทันเหลียวหนูมาน) พอทศกัณฑ์ใช้หอกแก้วสุรกันต์จุดไฟเผาหนูมานจนไฟลุกลามทั่วกาย หนูมานเห็นดังนั้นจึงสับตลุดซึ่งพันธนาการ แล้ววิ่งเข้าไปในสถานที่ต่างๆ ปราสาทราชวัง จนไฟไหม้วอดวายไปหมดทั้งกรุงลงกา เสียหายหนัก

จากนั้นหนุมานจึงได้ดับไฟที่ลุกไหม้ต้นอยู่จนหมด แต่เหลืออยู่ที่หนึ่งที่ตั้งไม่ได้คือ ปลายหางของตน ดำมืดดำวายในน้ำก็ไม่ยอมดับ หนุมานจนปัญญา จึงได้ไปขอร้องพระฤาษีช่วย พระฤาษีดาบสจึงแนะนำให้หนุมานใช้ปากอมปลายหางของตัวเองจึงดับได้ เป็นที่มาของสำนวน “น้ำบ่อน้อย”

เนื้อเรื่องหนุมานถวายแหวนในโคลงไสราฯ กระบี่นี้ เป็นเนื้อเรื่องที่เกิดขึ้นก่อนโคลงไสรวายูบุตรที่ได้เคยนำเสนอไปแล้วในแฟนเพจเฟซบุ๊กเอกสารโบราณภาคตะวันตก ซึ่งในโคลงไสรวายูบุตรนั้นกล่าวถึง ครั้งนั้นพระรามได้ให้หนุมานไปสืบข่าวนางสีดาที่กรุงลงกาด้วยความคึกคะนองหนุมานได้ฆ่ารีพลักษ์แถมยังเผากรุงลงกาเสียพอดี ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำ "นอกคำสั่ง" แล้วจึงกลับมารายงานพระรามที่กำลังเสด็จลงสรงที่หน้า ทรงแฉ่าชุบสรงผืนเดียว หนุมานก็ไม่ได้ดูตาม้าตาเรือตรงเข้าไปเฝ้า ทั้งๆ ที่พระรามทรงแฉ่าชุบสรง (ผ้าขาวม้า) ซึ่งก่อนหน้าที่พระรามจะให้หนุมานไปสืบข่าวได้ตรัสกับหนุมานว่า

"หากเจ้ากลับมาสิ่งใดที่เราทรงแฉ่าชุบสรง จะเปลื้องจากองค์ประทานให้" ดังนั้นหนุมานจึงได้รับรางวัลจากพระรามครั้งแรกเป็นผ้าชุบสรงผืนเดียวนั่นเอง

ภาพ : สมุดไทยคำ “สมุดแบบโคลงมีสารพัด” จาก World Digital Library [www.wdl.org/en/item/8965]

แบบแผนการถอนโคลง : นิยะดา เหล่าสุนทร. เทพยกวีที่ถูกลืม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2536.